

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Najlepša cvetica — domoljubje.

(Konec.)

Slednjič krasi naj te rudeči cvet domoljubja tudi v govoru. Žalibog, da se še dandanašnji, ko se govori in piše, da smo Slovenci toliko vzbujeni, da vemo in znamo ceniti svoj materini jezik, nahaja preobilno število takih domoljubov, kateri se v splošnem življenji še vedno preradi poslužujejo nemškega jezika. Veš, dragi domoljub, kaj s tem delaš? V posluževanju tujega jezika, kadar ti to ni ne obhodno potrebno, kažeš se mlačnega domoljuba, in vsa prizadevanja drugih poštenih domoljubov pred našimi sovragi v nič devlješ, ter jim tako rekoč orožje v roko potiskaš. Tebe pri takem ravnanji ne krasi rudeči cvet unetega domoljubja, ampak ovenel je tvoj cvet in osiplje se, kakor ovenele vrtnice. Odrzi, dragi domoljub, ta plevel polovčarstva in zasadi si v srce rudeči cvet gorečega domoljubja.

Govor je gotovo eden največjih darov, katere je mogel stvarnik človeku dati, kateri ga povzdiguje nad vse druge pozemske stvari. In ko je nebeški učenik razposlal svoje apostole oznanjati ljudstvom nebeški nauk, rekel jim je: Pojdite in učite vse narode. A da bi se to moglo tudi z uspehom doseči, sklenol je on v božanski modrosti, vsakemu narodu v njegovem jeziku nauk oznanjati, in zagadel je svojim apostolom poslal svojega duha, kateri jim je dal moč in znanje mnogoterih jezikov. To bodi tudi tebi, dragi domoljub, neovrgljiv dokaz, da je vsakemu človeku sveta dolžnost, čislati in ljubiti svoj materini jezik. Da pa dokažeš, da res svoj materini jezik istinito ljubiš in veš ceniti njegovo neprecenljivo vrednost, moraš tudi v dejanji kazati, in sicer s tem, da se svojega materinega jezika vedno in povsod poslužuješ. Ne imej ga, kakor nepotrebno orodje, ter ne poslužuj se ga le v občevanji s hlapci in deklami, ali sploh z ljudmi nižjega stanu, in ne bodi enak židu ali Italijanu, kateri tvoj materini jezik le takrat umeje, kadar te pri kupčiji hoče opehariti, ampak kaži se gorečega spoznavalca svoje politične vere, in čast tvojega materinega jezika bodi ti nad vse. Kaži vse to prav srčno in goreče tudi v krogu omikanih gospodov, naj si bodo katere koli barve hočejo, in prepričan bodi, da ti to ne bo v nečast, zakaj moško — ne svetohlinsko delanje — človeka česti.

Da bode pa naš domoljubje še popolnejše, mora ga krasiti zopet drugi, to je:

višnjevi cvet,

kateri nam predločuje prelepo čednost: ponižnost. Poglej majhno, ponižno vijolico, katera v skritem kotičku — pod samotno skalo, ali še celo mej bodečim trnjem — vsemu svetu nepoznana cvete, a vendar nje prijetni duh privabi človeka do nje. Dragi domoljub, ta višnjevi cvet ti zopet kaže lastnost, katero mora tvoje domoljubje imeti, ako hočeš, da se bode ono smelo zares pravo domoljubje imenovati. Dovolj ni, ako kažeš le gorečnost v svojem domoljubju; zraven rudečega cveta gorečnosti mora poganjati tudi višnjevi cvet ponižnosti, ter pričati, da tvoje domoljubje ni sebično, ampak da ima svoj izvor v čistem srci. Dandanašnji se nahaja obilo domoljubov, kateri pri vsej svoji gorečnosti vendar kot pravi domoljubi ne morejo veljati, in sicer zbog prevelike lastne hvale in bahaštva.

Poslednji čas kaže nam v slovenskem gibanju velik napredek, kajti osnovalo se je mnogo čitalnic, bralnih in gasilnih društev, narodnih veselic itd. To so tedaj zgolj narodna in narodne koristi namenjena podjetja in kot taka gotovo na podlogi domoljubja ustanovljena. A žalibog, da se prav tukaj nahaja prokleto gnezdo tistega nikdar dovolj obsojenega samoljubja, katero je nekatere domoljube privedlo v jeden ali drugi sveti narodni brum, misle: tukaj je naše svetišče, tukaj nam bo lo česti in slave kadilo zažigal in pred nami svoja kolena pripogibal. Koliko čitalnic in drugih narodnih društev je uže prestalo zgolj zbog grdega samoljubja in čestihlepnosti nekaterih domoljubov, kateri so začetkom ponosno korakali v narodna svetišča, a prišedšim noter, razvnela se jim je domišljija in misliti so si začeli, da so edini oni tisti, za katere je pripravljen ta kraj, in tako so popolnoma pozabili na pravi cilj in konec — na sveto narodno stvar. In kaj je bil sad vsega tega? Nastali so prepiri; vsi so hoteli imeti velike zasluge, vsi biti častni člani, odborniki, predsedniki, tajniki itd., a vse to zbog same čestihlepnosti. Nastopek temu je pa bil, da je dotično društvo pri takovih neplačljivih udih, a hotečih biti častnim članom začelo hirati, ter hiralo in umiralo toliko časa, da je zaspalo smrt pravičnega. Ah, dragi slovenski domoljub, take prikazni, vzlasti v današnjem času, zelo so žalostne. Koliko sto in stokrat se poudarja prelepa beseda domoljubje, a brez pravega pomisleka, in tako brez prave koristi, ker je tvojemu domoljubju manjkalo višnjevega cveta ponižnosti, vsled česar tvoja gorečnost ni bila na pravem mestu in stvari škodljiva. Vendar, od zdaj v prihodnje ne sme biti več tako. Kogar krasi rudeči cvet gorečnosti, pridružen naj mu bode tudi višnjevi cvet po-

nižnosti. Spozna naj se pokornega sinu matere Slave; tiho naj sam pri sebi preudari, čegave težnje mu je zastopati, v čegavo blagostanje delovati, ter se poganjati ne za lastne, ampak za koristi mile domovine.

Kakor skrben gospodar in priden ter vešč kmetovalec odbere za setev najlepše i čistejše žito, isto tako storimo tudi mi pri našem domoljubnem delovanju. Osnažimo žito, katero mislimo sejati na njivo narodnega delovanja, vse lulike in sebičnosti pleva, ker le kleno in čisto žito more nam prinesiti obilen in dober pridelek.

Populimo tudi trnje in osat osobne mržnje in zavisti in nikdar naj nas ne loči nepotrebna beseda: stranka. Kot otroci ene matere — torej bratje — delujmo na narodnem polju v bratovski slogi in ljubezni.

Čaka nas še obilo dela, katero mora biti storjeno, ako hočemo kedaj uživati sad. Da bode pa naše delo uspešno, in da bomo enkrat uživali sad svojega truda, trebamo skupnega, složnega delovanja. Kakor stanovi, prav tako so tudi poklici različni, katera različnost mora pa postati celota, ako hočemo doseči pravi uspeh, to je, drug drugemu moramo v delovanju podpirati.

Kmetovalec po svojem stanu in moči naj podpira svoje dobrotnike in učeničke, ter stori, kar ga oni uče; gospodje učitelji in duhovniki naj v svojem poklicu zopet drug drugemu ljubezljivo podpirajo. Enako morejo delati tudi drugi stanovi, ter tako v lepej bratskeji vzajemnosti kazati istinito pravo domoljubje, katero edino o svojem času donese bogat sad.

Da se pa to tem gotoveje zgodi, mora naše domoljubje imeti h kratki še tretji, to je:

beli cvet,

kateri nam predločuje najlepšo vseh čednosti: čistost.

Koga ni uže v dno srca ganilo pri pogledu na lepo belo lilijo. Oj, kako lepo nam ona predstavlja sveto čistost — čednost, katera vse druge daleč presega.

Mati domovina zre tudi na te, dragi domoljub, ali si ti v svojem domoljubju čist, kakor snežnobela lilija, ali nisi morebiti omadežan od grde sebičnosti, dobičkarije, odpadništva, nezvestobe td. Kadar delamo za domovino, varujmo si umazati dobro svoje ime, — svoj značaj, ker le nad delom čistih rok bo imela domovina veselje.

Najnovejša zgodovina slovenskega naroda nam je pokazala take sebičneže, kateri so pod krinko domoljubja hoteli obogateti, a so se jim nad maščujočo se osodo njih umazane nakane razbile.

Tako početje se nikakor ne more domoljubno imenovati, in komur je istinito kaj na imenu pravega

Materi Božje tudi še cerkev sv. Justa in Servola, kateri ste se pozneje skup združile v eno samo stolno cerkev sv. Justa. Tudi drugod po Istri so v onem času se ustanovile škofije, t. j. v Pulji, Poreču, Pišnu, Novem gradu (Emona) in Kopru.

Kakor je za Teodorika bila ustanovljena tako zvana hierarhija po Istri, ko so se priredile nove škofije in cerkve, tako so tudi po menenju nekih pisateljev takrat najprej stari tabri ali gradovi sezidani bili: pri Tržiču tabor »Varuh« (Varuca — Rocca di Monfalcone) Devinski grad, Vojsčica (Avesica), Volčji in Ivenjigrad, Prem, Hrušica in Kastav. (Cavalli: Storia di Trieste p. 46.) Zopet tu imenuje Cavalli: Postojno po Kandleru »Postumiae«, in grad »Završaka« (kar so Nemci in Talijani popačili v Schwarzenegg, pozneje v Sworzenek, Sborzenik, celo Squarzenigo), da je talijanski: Nigrignano! Nu, pa pravijo: Slovenci pačijo in prelagajo imena!

Trideset let je bil učeni Kasiodor (živel 468—526) prvi minister Teodorikov in njemu se je osobito zahvaliti, da je takrat dežela do precejšnjega blagostanja se vspela. Med drugimi spisi je napisal zgodovino Gotov, katera, žal! se je zgubila, in le posnetek nje podaja pisatelj Jornandes ali Jordanis. »ki govori sicer malo o Slovanih, a te drobne vesti so zlata zrna in za prazgodovino slovansko tako važna, da bi bila ona brez njih še mnogo bolj zapletena in zagonetki podobna.« (S. Rutar. Ltps. Mat. 1830 st. 95.). Iz Jordanisa (552. l.) namreč posnemamo, da so takrat oni Slovenci, ki so za Goti pomešani nekaj z Langobardi in sami v naše pokrajine prišli in se daleč proti zapadu razširili, ob obrežju reke Dunave stanovali, in se »Slaveni« imenovali. Te smemo druge Slovence imenovati, kajti prvotni Slovenci, ali boljše Slovani, kakor je bilo gori uže dovolj dokazano, so uže od pamti-veka pred Kristom, na severni strani adrijskega morja bivali. (Dalje prihodnjic.)

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Divjaški Huni so v družbi z Alani planili na vzhodne Gote, ter jih potolkli, zahodni Goti pa so przili vzhodno rimskega cesarja Valenta, da smejo iti s planjav na levem bregu Dunave pri Črnem morji čez to reko ter se naseliti v sedanjej Bolgarskej. A pozneje so se uprli in cesarja Valenta pri Adrianopolju, l. 378 po strašnej bitvi premagali. Nastopnik Valentov gor imenovani cesar Teodozij se je z Goti z lepa pobotal, ali po njegovej smrti, ko jim Teodozijev sin Arkadij ni hotel zgovorjene plače dati, zopet so se uprli. Alarika, najboljšega svojega poveljnika so si kraljem oklicali ter naprej drli in ropali povsem balkanskem poluotoku od mesta do mesta. Potem so zasedli Ilirij (ilirska dežela), in se zagovzdili mej vzhodno in zahodno rimsko cesarstvo. Do drugega stoletja po Kr. se je zvala Ilirij Dalmacija, pozneje pa je bila ilirska provinca mnogo bolj razširjena ter je obsegala: Istro, Hrvatsko, Dalmacijo in Bosno, sploh koder se dandanes hrvatski jezik govori, in zato Italijani navadno še zdaj mesto hrvatski, pravijo ilirski (lingua illirica) jezik. Alarik ni ostal v Iliriji, nego z vso vojsko prilomasti v Italijo, oblega Oglej l. 400, in ker ga ne more vzeti, dere dalje po Beneškem. K malu za Goti, ki so za seboj prostor pustili, prihrumé surovi in divjaški Huni. Mogočna vojska — 700.000 vojakov — se privlači čez Kras pod poveljstvom grozovitega »Atila«, ki se je sam imenoval »šibo božjo«, ter oblega tri mesece močno utrjeni Oglej. Junaško se branijo Oglejci, ali na-posed se morajo udati. Divji Huni v mesto vde-rejo, plenijo, moré in požigajo ter mesto popolnoma

razorijo. 37.000 ljudi je v mestu konec storilo. Veliko jih je zbežalo uže pred v novo mesto na bližnjem otoku Grad, nekaj pa jih šlo na beneške otoke, kder so z drugimi vred tja pribeglih ute-meljili Benetke (Mletke — Venezia). Trst je bil ne-kako za gorami skrit v kotlini, in ako tudi ni iz-vestnega sporočila, da bi ga bili Huni razdejali, vendar vsled razrušenja bližnjega Ogleja je hud udarec občutil, kakor sploh po velikih vojnab, ko v deželi nastane ubožstvo, lakota, beda, propad. Štirindvajset let po Atilu prihrumé v naše pokra-jine neka germanska ljudstva Heruli, Rugi, Tur-cilingi pod poveljstvom Odoakra, ter se drve naprej na Laško do Rima. Rim se uda Odoakru in mu prepusti svojega poslednjega kralja Augustula l. 476. Tako je bilo konec rimskega 500 let trajajočega cesarstva. Samo 10 let je vladal Odoaker; kajti 489 l. z silno vojsko in vsem blagom prilomasti Teodorik, kralj vzhodnih Gotov čez alpe v Italijo. Ob reki Soči čaka Odoaker sovražnika, ali ta ga premaga, ter ga porine nazaj do Verone. Zopet tukaj in pri reki Adi ga Teodorik užuga in potem tri leta v mestu Raveni oblega, da se mu naposled uda, in proti danej besedi ga Teodorik l. 493. da umoriti.

Zdaj je bil Teodorik (od l. 493—526) gospodar vsej Italiji, in tudi vzhodno rimski cesar (Bizancu) ga je priznal za kralja. Modro je vladal Teodorik, ter si prizadeval povečati duševno in telesno bla-gostanje ljudstva. Uvedel je javne šole, povzdigoval kmetijstvo, ljudem puščal stare navade in običaje, da si tudi je bil arijanec, vendar katoličanov ni proganjal. Trst, to se ve, bil je pod vladjo Teodo-rika, ter je moral kakor druga podložna mesta do-loženi davek plačevati, posebno za pomorske po-trebe, za floto (brodovje), katero je Teodorik po-množil do 1000 ladij.

Za časa kralja Teodorika je dobil Trst prvega katoliškega škofa (protoepiscopus) Frugišera l. 524., ki je neki dal sezidati zraven uže obstoječe cerkve

domoljubja, naj se varuje takih umazanih del. Prizadevamo si tedaj ohraniti čiste roke, čisto srce, čiste misli in besede — čisto bode vse naše življenje, ker le čisti dar, katerega na altar domovine pokladaš, ima pravo vrednost.

Prav tako si prizadevamo tudi v svojem govoru biti čisti napram domovini. Kakor uže zgoraj rečeno, ne sramuj se svojega materinega jezika tudi pri višjih, ne zaničuj ga niti navidezno, sicer tvoje domoljubje ni čisto, ampak nosi madež hinavstva.

S trnjem ograjajo cvetice, da jih lakomna roka potrgati ne more; prav tako tudi ti, dragi domoljub, s trnjem dostojnosti in narodnega ponosa zagradi prelepo cvetico domoljubja, da je malosrčnost in hinavstvo ne omadežuje — ali sčasoma še celo iz srca — ne iztrgate.

Dragi slovenski domoljubi pomisli vse to, in vprašaj se, ali te krasi cvetica pravega gorečega, ne-sebičnega in čistega domoljubja? Ako si do sedaj v svojem domoljubju bil premalo goreč, postani goreč; ako si bil morebiti sebičen, delaj od zdaj naprej le z dobrega namena, domovini koristiti; ako si pa delal za domovino zbog grde lakomnosti in gledal pri tem, kako bi le sebi koristil, operi ta grdi madež s pravo gorečo unemo, delati le za blagost domovine. Ko pa pričujoči članek do konca prečitaš, prosim te, posegni v žep, ter daruj vsaj en krajcar za »Narodni dom, pri čemer naj te spremlja blaga misel, da daruješ narodu in domovini, katerej do zadnjega vzdihla sveto hočemo služiti.

Deželni zbori.

Goriški deželni zbor. 5. seja, dne 14. t. m. Pravni odsek poroča o predlogu dr. Tonkliča, in pravi v poročilu, da je soglasno sklenol priporočiti deželnemu zboru ta predlog, da ga sprejme; ker pravično in potrebno je, da bi kraji, kakor Kobarid, Bolec, Tolmin, Ajdovščina, potem Tržič, Grad, volili doma, ne pa v Tolminu oziroma Cervinjanu, te pa še posebno z ozirom na okoliščino, da se volitev za državni zbor vrši uže tako, kakor Tonkli nasvetuje za deželni zbor. Gledé razširjenja volilne pravice na vse one, ki plačujejo davka 5 gld. spominja odsek na analoško s postavo sprejeto v državnem zboru in na nedrednosti, ki se dosedaj godé gledé razdelitve volilne pravice po davku, ker v Gradu in Bolcu volijo nekateri, ki plačujejo 3 gld. do gld. 4.99, mej tem ko po drugih mestih in trgih morajo plačevati najmanj 10 gld., da so volilci.

Poslanec *Dottori* govori proti in nasvetuje, naj se ta predlog odloži, ker je treba stvar bolj temeljito studirati, v kateri namen naj se izroči dež. odboru, da poroča o njem morda v prihodnji sesiji.

Poslanec *Gasser* govori proti razširjenju volilne pravice, ker se boji, da bi volilci III. razreda v mestu Gorici prekosili one I. in II. razreda.

Poslanec *Povše* dobro zavrača oba ta poslanca, pravi, da so Slovenci zreli za razširjenje volilne pravice in očita Italijanom, da niso svobodoljubni.

Konečno pobija dr. *Tonkli* kot poročevalec vse pomisleke proti noveji postavi in dokaže statistično, da oba govornika proti postavi sta podpirala svoje pomisleke z ničevimi razlogi. Pri glasovanju se pokaže, da je 12 glasov (10 Slovencev, grof Coronini in dr. Deperis) za postavbo, 7 Italijanov pa proti postavi; ker torej ni bilo večine $\frac{2}{3}$, padel je predlog dr. Tonkliča za samo 1 glas. (Več o tem v dopisu iz Gorice.)

V Štajerskem deželnem zboru v 10. seji je obveljal proti sporočilu deželnega odbora predlog Znidarčiča, da ima dežela plačevati stroške za 1882 in 1883 za odvrnitev trine uši in za enega popotnega učitelja, ob enem da se nalaga dež. odboru, naj skrbi za to, da vlada predrukači postavbo o trine uši od 1. 1875 v zmislu, da bode zanaprej plačevala država vse stroške za pokončavanje trine uši.

V kasnejih sejah je dovolil zbor 7000 gld. za podporo dež. gledališča, dovolil je potem mestu Mariboru razne doklade na pivo, vino itd., dovolil je 6100 gld. za preinje na dež. živinskih razstavah, mestu Gradcu je dovolil doklado 60 soldov na vsakih 100 kilogramov petrolja in sklenol je dež. doklado 35% na direktne davke, da se s to doklado pokrije primanjkljaj dež. proračuna od 200.000 gld.

Zadnja seja v saboto pa je bila silno viharina. Baron Kübeck je odgovoril na interpelacijo slovenskih poslancev zaradi »Schulvereine«, da so pritožbe prepovršne, da pa imajo oblastni povelje, da postopajo proti vsakemu prekoračenju postavnih določeb. — Po tem odgovoru se je unela viharina debata, mnogo nemških poslancev, mej njimi posebno glasoviti Reebauer, trudili so se dokazati, kak blagoslov za Slovence je pač Schulverein, pogrevali so stare fraze, da brez nemščine ni zveličanja. Slovenski poslanci, katerih hrabrosti se čudimo, mej njimi posebno Herman, pa so jih dobro zavračali. — G. Herman jim je svetoval, naj bodo pravični Slovencem, ker drugače nastane namesto pravičnega prava, pravičnega močnejega, in razsoditi bode moral najvišji faktor državne moči, on je kar naravnost rekel, da ne bode miru, dokler se južna slovenska Štajerska ne loči administrativno od nemške Štajerske in se v narodnih zadevah na vpeljejo takozvane kurije, da ne bode več mogoče tiranizirati narodnih manjšin. Vse to je bilo olje v ogenj, in končal se je dež. zbor letos z bojem, kateri se bode nadaljeval na drugem polji.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je imenoval nekdanjega pravosodnjega ministra Habietineka in barona Lapeno za senatna načelnika najvišjega sodišča.

Vojno ministerstvo namerjava število pešnih polkov od 80 do 102 pomnožiti; vsak polk pa bo nameščen v domačej svojej deželi.

Ruski judje so se iz Galicije zopet začeli vračati domov, od onih pa, ki so se preselili v Ameriko, dohajajo pisma, da se jim strašno slabo godi, in svarila, naj nikar ne hodijo v Ameriko, ampak naj ostanejo na Ruskem.

V Papi na Ogorskem je ljudstvo začelo groziti judom. Ponoči od 5. na 6. t. m. jim je nad 100 oken pobilo; zato so bili tja poslani vojaki, da red naredé.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je po končane skupščini sprejel vse ministre ter se jim zahvalil za uspešno delovanje, posebno pa hvalil uspešno Mijatovićovo prizadevanje.

Črnogorski knez zahteva od turške vlade, naj se naglo reši še ne izvršeno mejno prasanje.

O Skobelevi smrti smo zadnjič omenili. Ta mož je bil malik ruske vojske, vse ga je čislalo in spoštovalo. Bil je prodrzno hraber, v sedemdeset bitvah in bojih je gledal smrti v obraz; mlad je bil še, pa je uže dospel na predzadnjo stopinjo vojaške česti na Ruskem. Posebno se je odlikoval v poslednji turški vojni. Turki so ga imenovali »belega hudiča«, njegovi vojaki pa ga čislali, kakor višje bitje. Potem je dobil poveljništvo zoper Tekince, katere je ukrotil i na Geog-Tepe zasadil ruski prapor. Njegov govor zoper Nemce je napravil strašen hrup, da mu je to celo car očital. V zadnjih dneh je bil poveljnik v Minsku.

Na Italijanskem ni kmetov, ampak le koloni — najemniki — so, kakor na Irskem. Italija za kmetški stan še nič ni storila in vendar je to skrajna potreba, če neče, da dežela ne propade i morda pride celo tujcem v last. Nobena dežela, katera nema trdnega kmetškega stanu, nema državne podloge in toraj mora propasti. Uže 1900 let je, kar je slavni Caesar uredil v Italiji kmetiške zadeve, za takrat so bile dobre, a dandenes nič več ne veljajo, ker je kmet na Italijanskem brez posestva, rob svojemu gospodarju, ki se imenuje: »dolce far niente«. Na vse to italijanska vlada ni mogla, pa tudi hotela ni misliti, ker ima druge veliko manj potrebne preglavice. — Zdaj so se začeli koloni — gospodom sužnji najemniki — v zgornji Italiji upirati, nečejo več delati; žito je zrelo, a nobeden ga ne žanje; koloni ga nečejo za gospode »dolce far niente«, družih delalcev pa dobiti ni, ker se kolonov boje. Vlada je poslala v te kraje polno vojakov, a vse je brez uspeha, ker vojak ne žanje, kolon pa neče žeti. — Iz tega se porodi še kaj hudega, i naš kmet, kateremu se gotovo slabo godi, vidi iz tega, da je še prav gospod nasproti italijanskemu kmetu.

Konferenca v Carigradu je turško vlado povabila, naj pošlje vojake v Egipt i tam red napravi. Odgovor si je sprosila do danes, ako bo ta dovoljen, odloži se konferenca za negotov čas, v nasprotnem primerljaji pa sklene, kaj se ima dalje zgoditi. Velevladi bi 40.000 mož poslale v Egipt, izkrcale jih v Abukirju in po dveh potih proti Aleksandriji prodirali.

Vsi konsuli svetujejo svojim podanikom, naj se izselijo iz Egipta.

Arabi Bei je skrbel tudi za utrjenje mesta Aleksandrije; na morskem bregu je napravil zelo trdne nasipe iz mehke zemlje i nastavil na teh 92 kanonov. To je angleškega admirala najbolj jezilo, in ker je opazil, da se trdnjave še vedno utrjujejo, zapretil je, da mora vtrjevanje takoj nehati, sicer začne on streljati.

Arabi Bei je izjavil, da se bode bojeval zoper vsacega, kedor bi hotel Egipt zasesti, bodisi Turek, Anglež, ali Evropa. On s pomočjo trdnjav lahko ubrani izkrcanje 20.000 sovražnikov.

Pripoveduje se, do se je mej Arabce v Aleksandriji skrivaj razdelilo 12.000 teških batin, da napadejo ostale Evrope, ko s katere evropske ladije počí prvi strel.

Nek Črnogorec je 6. t. m. pomeril samo-

kres na egiptovskega namestnega kralja, ko je bil ta na sprehodu. A predno je sprožil, razorožili so ga in zapeli. Vprašan, zakaj je to storil, dal je odgovoril, da je menil, da je v kočiji Arabi Bei, katerega si je namenil umoriti.

Iz Sudana pa se poroča, da je 3000 egiptovskih vojakov napalo krivega proroka, pa bili so pobiti in 2000 je na mestu mrtvih obležalo. Izgubili so tudi 4 kanone in 3000 pušk. Krivi prorok se z 7000 možmi pomika proti Sermaru.

Včeraj zjutraj zarana so začeli Angleži Aleksandrijo bombardirati. Tako se je zgodilo, čemer se ni bilo izognoti. Prvi strel iz kanona je pretresel vso Evropo ter razvnel ves muhamedanski svet od marokanskega do kitajskega cesarstva. Kaj bo iz tega, to ve sam Bog, vse-kako pa se je bati velike vojne. — Evropeci so se oteli na ladije; mnogo jih dohaja v Trst. Vsaka zveza in vsako občenje mej Evropo in Egiptom je pretrgano. — Proti večeru došla poročila pravijo, da so Angleži uže razrušili zunanje trdnjave, i da so se Egipčani iz njih umaknoli. Angleži nemajo nobene škode, ker krog iz egiptovskih kanonov niso nesle do ladij. Angleški vojaki so se izkrcali in so zabili več kanonov v baterijah. Egiptovski vojaki so se držali prav hrabro. Sueški kanal je zaprt, nobena ladija ne sme več skozi.

Dopisi.

Sv. Ivan v Vrdeh 6. julija.

Tržaški listi so se bavili te dni s prašanjem o eneji lekarni v sv. Ivanu. Prav je, da se je sprožila ta važna reč, ker resnično potrebna je lekarna pri sv. Ivanu, v tej velikej vasi naše okolice, ter se je tudi nadejati, da naši poslanci iz okolice ne bodo mirovali v mestnem zboru, dokler ne dobi svoje lekarne sv. Ivan, ki je zadosti obljuden, da mora tam lekarna dobro in dostojno izhajati. Ako ne bi bilo mogoče dobiti lekarja zaradi bojazni, da ne bi mogel uspešno poslovati ter zaslužiti, kolikor mu treba za pošteno življenje, potem ponujam jaz tistemu, kateri bi se oglašil, stanovanje brezplačno, če ne za zmerom, pa vsaj za nekoliko let. In menim, da je to uže nekaj.

Anton V.

Iz Gorice, 10. julija.

(Dr. Tonkličev predlog in Italijani. — »Podporno društvo in praznik sv. Cirila in Metoda. — Škoda za Boljčane.)

Letos ni v našem deželnem zboru pač nič kaj živo, naši poslanci z dežele se pač zbirajo zvečer ali pri treh kronah, ali drugod, toda naši njimi ni več tistih živahnih pogovorov o deželnozborskih stvaréh, kakor pred 10 leti, ko so slovenski poslanci delali strike in ko je Lavričev glas donel po dež. dvorani. — O tempora, o mores! Pri vsem tem pa moramo reči, da je tudi letos postalo zadnje dni živahnije v deželnej dvorani, za kar je skrbel dr. Tonkli s pametnim in svobodoljubnim predlogom, da bi volilci mest in trgov ne volili skupaj le v enem kraju, ampak, da bi volili ti volilci doma, vsak volilec v kraju, kder ima volilno pravico, in da bi se ta volilna pravica razširila v zmislu uže za državni zbor obstoječe postave na vse one, ki plačujejo 5 gld. davka. Uže mnogo let je šel pogovor mej slovenskimi poslanci, še za časa Doljaka, Lavriča, Ziglona, kako bi se pač mogla odstraniti neumnost, da mora voliti volilec iz Ajdovščine v Tolminu, torej porabiti 15 do 20 gld. in zgubiti skoro 2 dni, ako hoče izvrševati svojo volilno pravico. Malo volilec je tako premožnih, da bi mogli izvrševati tako volilno pravico, katera je po tem takem iluzorna. — Vsed tega so navadno Tolminci odločili, kedo ima biti poslanec za Slov. mesta in trge. Kaj to pomenja, vedo naši domači goriški politiki; toda: »Schweigen ist Gold«. Občno menenje bi gotovo boljše prišlo na dan, ko bi Ajdovec, Bolčan, Tolminci i. t. d. volili vsak v svojem kraju in bi se torej več število volilev vdeležilo volitve. — Tudi cenzus je na Goriškem tako slabo razdeljen, da je na priliko Bolčan volilec, ako plača tudi manj, nego gld. 5.— davka, mej tem ko Ajdovec nemajo volilne pravice, ako ne plačujejo vsaj 10 gld. — V tem obziru bil bil Tonkličev predlog niveliral razlike ter bi bil v korist svobodni; a dr. Tonkli ni imel sreče se svojim predlogom: Italijani in Nemci so ga preprečili, in ako rečem Nemci, vem zakaj. Nič novega pa ni pri nas v dež. zboru, ako liberalna levica postopa konservativno, slovenska desica pa liberalno, — take so razmere. — Kajti Dottori, Ritter, in še par drugih ostanejo »Tories«, pa naj sedé tudi mej Gambetto in Rochefort-om.

Dottori je govoril, naj se stvar še zauleče, on uže ve zakaj; on boguje v Furlaniji in noče, da bi kedo drug delal oblake in vreme v Furlaniji, nego on. — Ritter je izvrsten obrtnik, v drugem pa se mož ravna po svezah vsem dobro znanih. — Sicer pa bi bilo abotno, ko bi Slovenci mislili, da jim bodo Italijani kedaj pravični, skušenj imamo preveč za našo trditev, da Italijan vsake barve sovražni slovenskega sodeželana in da mu streže po polit. življenju. Vašemu »Cittadino« na priliko pisarijo iz Gorice, da Tolminci niso še toliko zreli, da bi se jim razširila volilna pravica. Jaz pa stavim z gospodom »Cittadinom«, da Tolminski kmet, ki plača samo 5 gld. davka, boljše pozna pomen volitve, nego pa furlanski trgovec,

posestnik i. t. d. Jaz imam za to trditev v rokah eklatanten dokaz. — Gosp. Gasser se je celo bal, da v Gorici zmore III razred nad oba druga; tudi v tej bojzani tiči Slovenec, katerega uže sama senca preganja te italijanske gospode. — Edini plemeniti Coronini ne pozna in se ne more sprijazniti s furlansko-nemško politiko; on je glasoval se Slovenci, kakor tudi bivši župan Deperis, o katerem pa ne morem izreči nobene sodbe, akoprem ga vidim vsak dan in sem uže dosti slišal o njem. Soča se čudi, da italijanski poslanci niso privoščili dobrot Tonklijevga predloga italijanskemu prebivalstvu. Jaz čisto nič. Laški posestnik je Irski lord v slabem in malenkostnem pomenu. Oskostnejšega človeka od furlanskega posestnika ne poznam. »Soča« tudi sumiči, da je neka »viša stran« prouzročila padec Tonklijevga predloga. To je tudi mogoče. So »nižja« in »viša« strani, so ljudje, še celo mej nami Slovenci, katerim ni vse jedno, naj pride dobra stvar od Petra ali Pavla; to vi v Trstu sami skušate, kadar vas kedo v Soči namaka. — Ako torej stvari pogledam v dno, vidim samo osebo, a malo bistva. Velika težava je torej pri takih razmerah za politikarja, posebno ako se ne zna zatajevati.

Včerajšnja slovenska maša v čast blagovestnikoma Cirilu in Metodu na Kostanjevci je bila močno obiskana od slov. občinstva, petje izvrstno; tudi večerna veselica pri »Lizi« je bila močno obiskana in smo bili prav židane volje v bratskem krogu. Podporno naše društvo se prav dobro giblje, posebno odkar so odstranjeni neki malenkostni prepiri. — Govorilo se je tudi mej družabniki, da se društvo v močnem številu udeleži slovensosti blagoslovenja zastave tržaškega bratskega podpornega društva.

V kratkem nas najbrže zapusti naš Boštjan, izvrstni rodoljub, po katerem bode žal domačim krogom, ker ga bodo močno pogrešali pri delu in pri veselju.

Z Notranjskega, 6. julija 1882.

Pred nedavnim časom je dopisnik iz Knežaka v »Slov. Nar.« izrazil željo, naj bi se rajnkemu Miroslavu Vilharju vendar uže enkrat postavil spomenik. Tudi mi smo enakih misli, ali žal, da moramo v tej zadevi zopet enkrat zabeležiti žalostno resnico, da se je za skromni spomenik velikega moža — od strani naroda strašno malo storilo.

Mi nečemo nikogar dolžiti krivde v tej stvari, ali vsakako prevelika krivda je storjena spominu blagega moža, kateri je vse svoje duševne in telesne moči, svoje materialno premoženje — da, celo svoje življenje žrtvoval in posvetil bil narodu slovenskemu, a žalbog, k ljubim vsem zaslugam je blagi mož jedva pridobil boren spomenik za kakih par sto goldinarjev! — Dragi slovenski domoljubi, kedaj se vendar otresemo tega — naše svetle narodne stvari toliko pogubnega polovičarskega delovanja!

»Narod, kateri svojih zaslužnih mož ne česti, ni vreden da se mu rodé, — postal je mej nami pregovor, kar je vsakako žalostno, da se vzlasti v tej zadevi mej nami le preveč uresničuje. Ako se uže nahajajo ljudje, kateri govoré, da jim ni toliko za to ali drugo osebo, ampak za stvar, pomislijo naj, da s tem, ko se jim smili darovati krajcarček za spomin moža, kateri je kakor malo kdo deloval v povzdigo naše svete narodne stvari, na vso moč škoduje tej sveteli stvari.

Misli, da bi se mu spomenik postavil v sredi Knežaka — pri vodotokih, ne moremo nikakor pritrčiti, ker pomisliti je treba, da kmetiška vas ni mesto, in mož, kateri se je vzlasti za povzdigo kmetiškega stanu na višjo stopinjo blagostanja in omike toliko trudil, gotovo ni zaslužil, da bi se mu spomenik postavil na kraj, kder ni nikakor varen, da ga ne bi kedo na kakošen koli način poškodoval, ali ga celo ženske z vodo ne polivale.

Ne ugovarjamo, da ni pokopališče še precej oddaljeno, ali brez vsakega ugovora mora se tukaj vsak predsodek odstraniti, kajti geslo: vsaka stvar na svojem mestu, mora tudi tukaj veljati.

Konečno pa dostavljam še željo in nasvet: Kadar se kodar koli napravi kaka veselica (bodi si velika, majhna, privatna ali kakršnega uže koli pomena) v prid »Narodnemu domu«, naj se nikar ne pozabi na blagega moža, ampak pri tej priliki daruje naj vsak še borni krajcarček za njegov spomenik, *) kateri je svojo Milico — slovensko domovino — od zgodnje mladosti pa do konca svojega življenja v svojem srcu globoko zapisano nosil!

Z.

Domače in razne vesti.

Visok dar. Nj. veličanstvo cesar je podaril iz svoje privatne denarnice 400 gld. za popravo cerkve v velem Lošinu.

Vesela novica. Cesarjevič Rudolf pride 10. avgusta v Trst, in bo bival v *Miramaru*.

Nadvojvoda Janez Salvator je došel minoli petek v Trst, v spremstvu 80 štabnih stotnikov. Potoval je bil z njimi po meji proti Laškemu od Bolca do Kormina.

Druga seja novo izvoljenega mestnega sveta je bila zadnja sobota pod prvosedništvom staroste *Palase*, kateri je najprej svoje sožalenje izrekel zaradi smrti novoizvoljenega svetovalca g. *Puschi*. Svetovalci so razodeli s tem svoje žalovanje, da so vstali. Potem se je prestopilo na dnevni red in potrjene so bile vse mestne volitve in tako tudi v okolici izvoljeni gg. *Burgstaller*, *Dejak*, *Nabergoj*, *Nadlišek*; o volitvi gg. *Cesare* in *Pagan* pa se nič ni sklenolo, ker so se zoper te dve volitvi vložile pritožbe i dotična komisija preiskav ni izvršila. V tretji seji v ponedeljek je bil za župana izvoljen zopet dr. *Bazzoni* in sicer — *soglasno*. Za prvega podžupana je bil z večino izvoljen g. *Dimmer*, za

druzega *M. Luzzatto*. Ljudstvo je župana pri izstopu iz mestne palače z glasnimi »Evviva« pozdravilo.

Razstava. Zadnja sobota, uže proti polnoči, raznesel se je po bliskovo po mestu glas, da v razstavnih poslopjih gori, in res so gasilci bili poklicani ter naglo odrinoli, a gasiti niso nič imeli. Blizu vhoda železnega paviljona je namreč začelo na kupu ležeče žaganje tleti, a to so naglo pogasili, menda tudi ne bi nesreče bilo, da je vse stlelo. Vendar pa je o tej stvari velika strogost in previdnost potrebna, ker previdnost je modrosti mati. Kako je žaganje začelo tleti, to se v Trstu zelo ugiblje; čuli smo uže razne trditve; nekateri pravijo: to so nalašč naredili, da preskusijo čuvaje; drugi trdijo zopet toisto o naših gasilcih, ki so pa brez dvoma tako dobro organizirani i tako izvrstni gasilci, da v naši državi gotovo enacih ni. Kdor je imel večkrat priliko, opazovati jih pri večjih požarih, nikakor jih ne more prehoviti. Cuique suum. — Naši konsuli se za tržaško razstavo zelo zanimajo, zato je tudi iz zunanjih držav, vzlasti od vsroda pričakovati velike vdeležbe. Iz Grškega in Algerije pride mnogo stvari na razstavo, tudi Grkov in Algercev bomo v Trstu mnogo videli.

Veselica dobrodelnega društva »Previdenza«. Zadnja sobota v mestnem vrtu je bila zares velikanska. Udeležilo se je nje gotovo 10.000 ljudi. Ves program, ki je obsegal marsikaj novega, izvršil se je izvrstno. Posebno je mikalo občinstvo veliko električno solnce.

Grda navada je. da naši okoličani in okoličanke pozdravljajo z *bon zorno* in *bona sera*, namesto dobro jutro ali dober večer. Ptujec se temu čudi in studi se mu, da ne spoštujete svojega jezika. Vsak drug narod pozdravlja v svojem jeziku, naše okoličanke in okoličani pa rabijo to ptujščino brez premisla. Lahise posmehujejo takemu vedenju in narodnjak zaničljivo v stran pogleda.

Romarji. Zadnji četrtek je potovalo skoz Trst 32 ogrskih romarjev, namenjenih v *Jeruzalem*. Redka prikazen v vročem poletnem času.

Begunov iz Egipta prihaja zdaj na stotine z vsakim Lloydovim parnikom, vračajočim se iz Aleksandrije. Vsa pomorska mesta na Grškem, v Italiji in na Francoskem so tachi begunov polna. — Zdaj so zadnji na potu, ker so vsi Evropejci Egipt zapustili.

Gosp. Rendič, slavni hrvaški kipar, je izpostavil v soboto v borsnej dvorani devet doprskih podob, in sicer družino našega velečestitega rojaka g. *Josipa Gorupa* v Trstu. Podobe so krasni umetni izdelki, da se jim vsak ogledovalec čudi. Namenjene so za velik basrelif, kateri postavi g. Gorup za spomenik na grob svoje prerano umrle soproge na pokopališču na Reki.

Ogenj v tržaški bolnišnici. V nedeljo ob 12. uri je začelo goreti v necem magazinu tržaške bolnišnice, kder so za postelje pripravljene slamnate vreče nakopičene, plamen je uže skoz omrežje švilgal, ko so ognjegasci prihiteli in pogasili ogenj v 2. urah popolnoma. Bolnikom ni bilo o tem še znano ne in tudi niso bili v nevarnosti.

Nesreča. Na Starej Reni je pal zidar Kljun, okoličan, pri zidani v nedeljo z družega nadstropja mej drva in se je hudo poškodoval; nesli so ga v bolnišnico.

Mrtvev od kaplje zadet se je zgrudil na tla v nedeljo zjutraj nek kamenorezec iz Rocolja; truplo so prenesli v mrtvašnico k sv. Justu.

Vabilo k odborovi seji, dne 13. t. m. ob 8. uri zjutraj v Kubeđu. Dnevni red: 1. Vsprijetev in potrditve novih udov k društvu pristopivših, 2. razgovor o peteliji na okr. šolski svet za ustanovitev krajnih šolskih svetov pri vsakej šoli, 3. razni nasveti. Predsedništvo »slov. učit. društva za koperski okraj«. V Dolini 8. julija 1882.

Iz Tomaja se nam piše: Na sv. Petra in Pavla dan je imela tomajska mladina, kakor po navadi vsako leto, *veselico*, katere se je veliko druge kraške mladine vdeležilo. Isti dan je bil tudi *somenj*, katerega so ljudje od raznih krajev zelo obiskali. Vse se je vršilo redno in mirno.

Krasno Chorinskijevo vilo v Abaciji je kupila južna železnica za 100.000 gld., da tam napravi morsk kopel in zdravišče z mrzlo vodo. Tudi železnico napravi do te vile.

Iz Ajdovščine se nam toži, da ponočni vravnovi zelo kradejo poljske prideleke, katerih toča ni uničila, spravili so se posebno na krompir in bati se je, da se pozneje spravijo še na turščo, katere zdaj lepo kaže; priporoča se zato, naj bi županstvo poskrbelo za poljske čuvaje, da se posestnikom ne bo škoda godila.

Poslano p. n. g. narodnim pevcem: Pri Notranjske narodne slavnosti v Postojni 3. septembra t. l. bomo peli skupno tri zbere »Naprej«, D. Jenko, »Ustaj rode«, G. Eisenhut in »Jadransko morje«, A. Hajdrih. — Vel. p. n. g. vodje narodnih pevskih zborov in posameznih pevce, ki so hočejo dejansko vdeležiti omenjene slavnosti, prav uljudno prosim, naj se blagovolijo oglasiti pri meni prej ko mogoče za litografrane note gornjih pesem.

V Postojni, dne 10. julija 1882.

Josip Lavrenčič, blagajnik ožjemu odboru.

V Borovnici napravijo ondodni rodoljubje 16. t. m. veliko veselico na prostem v korist »Narodnega doma«.

Z Gorenjskega se piše »Slov. Narod«, da več gg. duhovnikov na Gorenjskem pošlje zaupno adreso našemu neprecenljivemu pesniku gospodu *Gregorčiču*.

»Slovensko društvo« za Štajersko je dovolila vlada. 15. t. m. misli ono sklicati v Celji prvi občni zbor v gostilnici »zur Stadt Wien«. Sklepalo se bode o prošnji za dejansko enakopravnost Slovencev z Nemci v uradnih, šolah in javnem življenju. Pričakuje

se obilo vdeležitve od vseh strani. — Precej drugi dan potem pa bi imel biti v Celji nemški »Partei-tag«, pa vlada ga je včeraj preprečila.

Pogovor na Borsl. Jeiteles: »No gospod, kaj se vam zdi o rabuki v Aleksandriji, to je strašno, kakor pripovedujejo »unsere Leute«, ki so pobegnoli od tam. Kam pridemo mi, kaj bo z rento in drugimi kurzi?«

Slavič: »Nič se ne bojte, velevalsti Egipčane uže ukroté, a vsa stvar je le obrnena proti tujcem, ki so si tam napravili denarja, potem pa so komandirali z ubogimi domačini, kakor se sužnji; to se bo moralo predruščiti v Aleksandriji, če ne precej, vsaj sčasoma. Pa veste kaj: Trst je tudi podoben Aleksandriji?«

Jeiteles: (prestrašen) »Kako to, saj tukaj smo mi gospodarji.«

Slavič: »Kedo Vam pravi to! kar so v Aleksandriji Arabci, to so v Trstu in okolici Slovenci in tudi enkrat poide ona ovčja potrpežljivost, kajti vsaka prenapeta struna mora pokniti.«

Jeiteles: (prestrašen) »Ka? Nas bodo Slovenci podili? Tega pa ne! Mi imamo groše in za groše nas bodo varovali naši dobri prijatelji v Greti, Rojanu in v Barkovljah.«

Slavič: »Mogoče! a na take ljudi se ni nič zanašati; oni vam bodo jeli groše, a na vse zadnje vas prvi izdada.«

Jeiteles: Vero — i tirapié sono sempre falsi, anche in borsal.

Više duhovstvo kat. cerkve. Kardinalov živi 66, 4 mesta so prazna. Patriarhov je 10; višjih škofov latinskega obreda 145, škofov 618; višjih škofov in škofov grškega obreda 49. Potem je 146 apostolskih delegatov, vikarjev in prefektov, 84 škofijskih stolice je praznih. Starosta vseh kardinalov je knez Friderik Schwarzenberg v Pragi; on je kardinal uže 40 let, ker je dobil uže v 33. letu svojega življenja kardinalski klobuk.

Za lakoto je v Londonu v prvej polovici tega leta 54 oseb umrlo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Tržaška trgovinska zbornica je v seji 8. t. m. zopet celo vrsto zahtevanj od vlade sprožila. Te so: 1. Da se hitro izvrši pogodba z južno železnico zaradi znižanja voznine. 2. Da se vse te olajšave precej objavijo, ter ne ostanejo skrite, kakor doslej. 3. Da se zaprečijo vse olajšave za večje množine blaga, katere so koristile le nekaterim, za vse naj hode enaka olajšava. 4. Vozne pogodbe, katere napravi južna železnica z brodarstvom, naj veljajo enakomerno tržaški posredovalni trgovini, kakor direktnemu prometu. 5. Olajšave za tržaško-kineški promet naj bodo take, da jih ne prekose angleško-indijskemu prometu namenjene olajšave. 6. Razloček v voznini mej Reko in Trstom naj se poravna z refakcijami (povračili) za Trst več plačane voznine. 7. Ministerstvo naj bi blagovolilo poprašati trg. zbornico tržaško, kadar koli namerjava kaj storiti glede obnega prometa, da bo mogla zbornica o pravem času varovati interese Trsta. Nečemo dalje govoriti o teh točkah, katerih nekatere so res primerne in dobre. Vendar pa se ne moremo zdržati opazke, da naša trgovinska zbornica se nam v zadnjih letih zdi taka, kakor dete, ki vedno kliče matere, sama pa si v ničem ne more pomoči. In res je, ženijskega moža nema nobenega, najbolj se opira na g. Teuschla, katerega je zopet v neko komisijo na Dunaj izvolila, če tudi so zasluge fakcijske opozicije moža v trgovini zelo problematične.

Iz Borovnice dne 2. julija.

(*Kmetiška posojilnica na Vrhniki.*) Kakor uže znano, osnovali so narodni množje na Vrhniki kmetiško posojilnico, katera prav dobro deluje. Najvažnejša je taka posojilnica za kmeta in trgovca. Poreče mi morda kak kmet: »to ni res«, v ljubljanskej hranilnici (špar-kas) je denarja na centel. Dragi moj, res je, da je denarja tam na kupe, ali pod katerimi pogoji! Ako imaš posestvo vseh dolgov čisto, kar je pa dandanes redka prikazen, potem še le moreš v ljubljanskej hranilnici denarja dobiti. S pismi raznih vrst pod pazduho dosežeš, kar želiš, da dobiš zaželeni denar; ali joj tebi! ako tvoje posestvo dolgov ni čisto. Tedaj moraš vse prejšnje dolgeve iz zemljiških (gruntnih) knjig izbrisati dati, k čemur tedaj uže naprej denarja potrebuješ, potem doboš stopro po cenitvi svojega posestva in po dolgih potih posojila, ako so ti gospodje milostni; pa tudi vselej svoje posestvo z novim vknjiženjem (intabulacijo) obtežiš. Pri kmetiške posojilnici na Vrhniki pa tega ni potreba, ni treba drugzega, nego da greš po menjico (vekselj), podpiše jo en porok (to se ve da zanesljiva oseba) in sam, in greš po denarje, tu ni treba polu leta hoditi od Poncija do Pilata, kakor moraš hoditi okoli ljubljanske hranilnice, če hočeš kaj dobiti.

Morebiti mi kdo poreče: denar se uže lahko dobi, ali iskati poroka, da zame dober stoji, to je težavno. Na to mu jaz odgovorim: Poroka vsak človek lahko najde, ki si prizadeva pošteno delati, zmerno živeti, in svoje dolgeve točno plačevati. To je res, da se vsakemu, ki pride poročstva prosit, volja koj ne spolni; ali prav to naj izpodbuja vsakega človeka, da pošteno in pametno živi in marljivo dela, da ve, kde ima potrkati in poročstva prositi, ako pride v nezakrivljene stiske. Najbolj v denarnih zadevah se na svetu kaže, da poštenost uže tu uživa svoje plačilo; kajti v denarnih stvareh, v kupčiji in pri vsem, kar se denarja in posvetnega blaga tiče, povsod vidimo, da je poštenost edina podlaga vsem podvzetjem, in kder v deželi in mej ljudmi poštenosti ni, tam tudi ni kredita, tam vlada siromaštvo. Naj tisti, ki na menjice in poročstva kriče, to resnico dobro preudarijo in naj reko, ali je to res ali ne? naj vprašajo kupce

*) Mi smo pripravljene sprejemati darove v ta namen. Pošiljajo naj se našemu opravištvu. Uredn.

in trgovce, katerim bi brez kredita ne bilo mogoče živeti, ali sem resnico trdil ali ne?

Možje, kateri denarja na posodo iščete, pojdite na Vrhniko v hranilnico rajši, nego v ljubljansko. Kdor ima pa kaj mrtvega denarja, naj ga nese v to hranilnico, kajti tukaj dobi 1/2% več, nego v ljubljanskej. Podpirajmo tedaj to prevažno in koristno podjetje, kajti ustanovniki so narodni možje. Možje, ne gojimo gada na svojih prsih, ne podpirajmo ljubljanske nemškutarske »Sparcassee«; podpirajmo raji narodno stvar. Naši politični nasprotniki, kateri od našega slovenskega ljudstva živijo, ti so nemčurčki, imajo vedno kakih 100.000 gld. pripravljenih za kako nemškutarijo, za resnično narodno blagostanje se pa malo menijo.

Pribislav.

Novo brodarstvo društvo pod imenom »Austria« hočejo nekda ustanoviti v Trstu angleški in ameriški kapitalisti. Naša vlada namerjava nekda subvencionirati tudi to društvo, katero bo vozilo mej Trstom in Ameriko in sicer tako, da društvo vsako leto pošlje 12 parnikov v severno, 12 pa v južno Ameriko. Stvar je nekda že tako daleč, da se objavi že mej časom razstave. — Ne vemo, kaj počne potem avstrijski Lloyd in rečansko društvo »Adria«. Stvar pa bi imela na vsak način veliko važnost za Trst, ker ameriški trgovci bi imeli potem priliko v Trstu držati večje zaloge in zastopstva, kar bi našej trgovini prišlo v veliko korist in bi nas nekoliko osvobodilo angleškega monopola.

Petrolje. Zdaj tukaj prevladuje menenje, da je v Ameriki prevelika produkcija v tem blagu, a tudi to menenje je baje pretirano, mnogo virov petrolja ne daje več tolike množine, kakor so dajali pred leti in tako je mogoče, da uže letos učkamo v jeseni kaj naglo zlatno zvišanje cen. Ker so cene letos primerne nizke, ne bode morda slaba kupčija uže zdaj na predvidenje v jeseni. — Od druge strani pa se čuje, da petrolja je še za eno celo generacijo zadosti, da se ga bode moglo izvažati vsako leto nad 25 milijonov sodov. Pri vsem tem pa je mogoče, da se petrolje nekaj podraži, in da sploh v Ameriki mej imetniki nastane porazumljenje, da ne bodo več petrolja dajali skoraj zastoj, kajti ako računimo, da stane sod najmanj gld. 3 1/2, voznina gld. 2 1/2, in več in rafiniranje, obresti od kapitala itd. tudi gld. 2—, kaj ostane potem lastnikom? Vidi se iz tega, da skoraj gotovo pridejo časi, ko bode petrolje stalo gld. 11 do gld. 12, kadar bode najceneje in da skoraj ni misliti, da bode cene še dolgo tako nizke kakor so dosedaj. To menenje prevladuje zdaj v Ameriki in tudi mej veščaki v Evropi.

Tržno poročilo.

Kava. — Tendence malo boljše, cene nekoliko bolj trdne, v bistvu nespremenjene.

Sladkor. — Za spoznanje v boljšem obratu. — Sladkor v kosih, Plé, prodava se po gld. 33 1/2, za spomlad pa po gld. 31 1/2.

Olje — po nespremenjenih cenah.

Riž. — Nekoliko več prašanja, zaradi olajšav na colnini. Cena za 1 do 2% viša. — Italijanski od gld. 13 1/2 do gld. 21.—, Rangoon gld. 12 do gld. 13.

Petrolje — kaže tukaj in v Ameriki nekoliko više cene. — Denes stane gld. 9.50 do gld. 9.65. — Cene vtegnejo morda še poskočiti.

Domači pridelki. — Fižol brez prašanja, prav tako drugi pridelki.

Žito. — Nekoliko trdnje. cene so tukaj nekoliko boljše, na Ogrskem je tudi cena poskočila pri koruzi za 10 do 15 soldov. — Tukaj se je prodalo več vagonov koruze valaške po gld. 8.20 do gld. 8.45. Cene pšenice ostale so nespremenjene. — Da so cene trdnje, je uzrok, ker ne dohaja blaga. Za kesneje pa so cene še vedno prav nizke.

Borsno poročilo.

Čudno, a vender resnično: Angleži bombardirajo Egipt, a borse se za to ne brigajo, kurzi rastejo, zaupanje v mirno razvijeje orijentaliskih zmešnjav je veliko. Ta pot nij toliko igra, ampak resnična potreba, da kapitalisti najdejo rento za mnoge kapitale, čez katere raspolagajo in pa nada za dobro letino, kateri obé okolnosti uplivata na kurze. Zadnje dni poskočila je zopet močno iskana državna renta, potem so bile kreditne akcije in železnične akcije tudi močno iskane po višini kurzih, kreditne akcije so celo poskočile za 20 gld.

Kakor se vidi, je mogoče, da bodo kurzi še rasti; vendar pa nij varno spuščati se zdaj v špekulacije, ker kurzi so uže tako visoki, da bi še nadaljno povišanje ne imelo nobene solidne podloge. — V Orijentu pa tudi nij prav brez nobene varnosti. Torej opreznost!

Dunajska borsna dne 11. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld. 25 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78 » 05 »
Zlata renta	95 » 55 »
1860 državni zajem	130 » 22 »
Delnice narodne banke	825 » — »
Kreditne delnice	327 » 80 »
London 10 lir sterlin	120 » 50 »
Napoleon	9 » 58 »
C. kr. cekini	5 » 67 »
100 državnih mark	58 » 95 »

Prošnja.

Pri ljudske veselici dne 10. septembra, po blagoslovenju zastave našega društva, bode tudi srečkanje na darove, za katere potrosi društvo okoli 150 gld. Ker pa je želja in tudi potrebno, da bi se izžrebalo vsaj 100 darov, prosimo ponižno podpisani odbor, da bi tržaški in drugi rodoljubni darovali po možnosti različnih predmetov v ta namen, posebno praktičnih.

kaj koristnega za hišo, kako koristno knjigo, kako podobo itd. vsaj do konca avgusta. Darovi naj se blagovoljno pošiljajo v društveno pisarno, Corsia Stadion, št. 11.

Slovenski listi so naprošeni, da ponatisnejo to prošnjo.

Darovi se objavijo v listu »Edinost«.

Odbor »delalskega podpornega društva« pod pokroviteljstvom Nj. visokosti cesarjeviča Rudolfa.

»Delalsko podporno društvo« pod pokroviteljstvom Nj. c. k. visokosti cesarjeviča Rudolfa.

Vabilo

k občnemu zboru, kateri bo v nedeljo 16. t. m. ob 5 1/2 uri popoldne v »Rossetti-jev« dvorani.

Dnevni red:

1. Odborovo poročilo o pokroviteljstvu.
2. O slavnosti blagoslovljenja zastave in dotični odborovi predlogi.

Vabijo se vsi č. g. udje, da se obilno vdeležijo.

V Trstu 7. julija 1882.

ODBOR.

Najboljše

ROČNE MLATILNICE

In druge stroje za poljedelstvo ima pripravljene na prodaj

Schivitz & Comp.

Via della Zonta 5, Trst. (2-2)

Riccardo Dinelli

Via Canale N. 7. (30-30)

Zaloga vsake vrste podob iz mavca in drugih izdelkov iz mramorja in alabastra. Tovarna kleja iz mavca za prilepljenje, prodaja na drobno in veliko.

ROČNI MLINI

stiskalnice za grozdje

In za konzerve iz sadja.

Sesalke in ovi iz železa, Plinovi motori

OTTOVI,

popolneja in bolj ekonomična sistema.

Deset njih se rabi v TRSTU.

Železne cevi.

Zaloga portlandskega cementa in hidravličnega apna,

Stavbeni stroji.

SCHNABL & C.

v Trstu via Carintia 17. 13-22

The

Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer - jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno.

G. NEIDLINGER,
generalni agent

V Trstu, Corso, plača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad

3 kr. in tucat 30 kr. (13-9)

Bolezni prs, želodca, sapnika, početo jetiko, plučno in mehurjevo prehlajenje, naduho, hašelj, nervozni in pasji itd. ozdravljajo

hlepčki

iz smole

katero napravlja

P. PRENDINI lekarničar v Trstu.

Velika današnja raba izdelkov iz smole me je nagnola, da sem napravil pravi izleček iz norveške smole, ki je boljši od onega, ki dohaja iz tujih dežel. Ti hlepčki imajo enako moč gledé vode in smole, jemlje se dosti lažje, lažje se prebavljajo in so dosti ceneje od onih.

Za obrambo ponarejanja je na vsakem hlepčku vtisneno na eni strani ime narejalca PRENDINI in na drugi strani beseda Catrame.

Prodajajo se v TRSTU v lekarnici PRENDINI v skatljah po 40 kr. in se dobivajo v vseh dobrih lekarnicah vsacega kraja. 20-17

Tržaško podjetje za vpeljavo telefona.

Podpisano podjetje vabi na naročbo telefonovodov v mestu in okolici.

A. vod v centralno pisarno: v dolgosti do 2 kilometra 90 gld. vsak nadaljni kilometer 20 gld. več.

B. Neposredni vod mej dvema objektoma ene in iste stranke: v dolgosti 2 kilometra 140 gld. Vsak nadaljni kilometer 40 gld. več.

Naročnino je treba plačevati v četrtletnih obrokih predplačno in ne plačujejo naročniki nobenih drugih stroškov za ustanovljenje vodov, za popravljanje in vzdrževanje itd.

Da se more prepričati občinstvo o praktičnej vrednosti teh telefonovodov napravljena je mej centralno pisarno (Via Canal grande št. 3. IV. nadstropje) in prodajalnice galanterij gospodov Buloh in sin (veliki trg) telefonska zveza, katero more občinstvo brezplačno obiskovati in poskusiti rabo telefona ob delalnikih vsaki dan od 10 do 12 ure dopoldne in od 3 do 6 popoldne.

Gospoda Josip Engelhardt in F. Kohay sta poverjenika in agenta podjetja.

Naročbe naj se z ozirom na precej začenšo prvo dobo delovanja pošiljajo v najkrajšji dobi, do 16. julija t. l., ker kesneje naročbe se bodo le potem izvrševale, ako bode imelo društvo zadostno število rezerviranih telefonovodov. Trst, 7. julija 1882. 2-1

Tržaško podjetje za telefonovode.

Najstarejša avstrijska zavarovalnica c. k. priv.

Azienda Assicuratrice

v Trstu

ustanovljena v letu 1882 s poroštveno svoto nad osem milijonov goldinarjev

ki so bili po predpisu V. 214 trgovinskega zakonika v zadnjem glavnem zboru dokazani, priporoča se za zavarovanje.

1. Zoper škodo po požarih na poslopih, fabrikah, pohištvi, zalogah z blagom, shrambah s poljskimi pridelki, kakor tudi na drugem premičnem blagu.
2. Zoper škodo po potih na mokrem in suhem.
3. Zavarovanje na človeško življenje v vseh razmerah.
4. Zavarovanje zoper nesreče na životu in življenju.

Azienda Assicuratrice, ki si je od svojega ustanovljenja pridobila zaslužen dobro ime v avstrijskej državi in zunaj nje, zavaruje po najcenejih vplačili in naj-slobodnejših pogojih in daje se svojo poroštveno svoto p. n. občinstvu gotovo varnost.

Pozvedovanja vsake vrste radovoljno daje pregled brez plačila deli in zavarovalne ponudbe sprejema

vodstvo v Trstu

via S. Nicolo št. 4.

Kakor tudi zastopništva in glavna društveno opravništva v vseh večjih krajih avstrijsko ugarske države in v Italiji. 12-7

Ozdravljanje

bolezni želodca in nižjega trebuha, kolike, krčev gastrične mrzlice, in izhajajoče od slabega zraka, hemeroidov, zlatenice, migrene, s pomočjo **Francove esence**, priredjene po **G. Piccoli**, lekarju v Ljubljani, kateri sprejema naročila, ter jih oskrbuje proti plačilu.

Gosp. **G. Piccoli**, lekar v Ljubljani! Prosim Vas uljudno, da mi zopet pošljete 24 steklenic Vaše izvrstne **Francove esence**. Slednje pošiljatev sem uže mej razne bolnike v svoji županiji razdelil, in vpliv je bil vedno izvrsten. — V Fianoni Istra 22. avg. 1881. S spoštovanjem **Anton Vlašič**, župnik — kanonik.

Tu je na mestu: »Čast zaslugam!« Večkrat sem rabil Vašo odlično **Francovo esenco**, mnogim bolnikom sem jo nasetoval, in dober uspeh ni izostal. — V Kersanu, Istra, 27. jun. 1881. S spoštovanjem: **Anton Lupetina**, župnik — dekan.

Prosim, blagovolite mi zopet 12 steklenic **Francove esence** poslati. Mislim, da je to edino mojemu želodcu primerno zdravilo. Vselej, kadej ko rabim, občutim olajšanje in zboljšanje. — Kamnje pošta Cernica, 2. dec. 1881. **Josip Sovdat**, župnik. (20-19)

Človeka najlepši kras

sta zobovje in lasje.

Izdelki profesorja Royé.

Royé-jevo testo za zobé, nestrupeno, po njemu postane zobovje pravej belo ko slonova kost. — Pušica stane 75 fenikov.

Royé-jev indijski ekstrakt vstavi odmah bolečino zob. i steklenica stane 50 fenikov.

Royé-jeva kineška voda nedosegljivo sredstvo za toaletto, zaprečuje zgubo las in obvaruje pred prhljajem. i steklenica stane Marko i 50.

Royé-jevo orehovo olje. Stem oljem mazani lasje postanejo kodrasti in temni. i steklenica stane i Marko.

Royé-jeva zobna voda. Kedor jo rabi, obvaruje se smrada iz ust in gnijlobe v ustih. — Cena i Marko.

Royé-jev zobni prah obvaruje zobovje trhljivosti in zobne grampe. — i steklenica stane 60 fenikov.

Royé-jev »Restorer« podeli sivim lasem naravno barvo. — i steklenica stane 4 Marke.

Royé-jeva krema za česarje, brez masti je najbolje sredstvo, da se lasem dadé katerokoli lego. i kozarec stane i Marko.

Profesorja Royé-a izdelki so tako pripoznani, da je nepotrebna nadaljna priporočba; dobivajo se v vseh boljših trgovinah z vonjavami in česarnicah na Nemškem ter se morejo prejeti s poštnim povzetjem po

Chem. Fabrik Nordend (J. F. Vorrath & Comp.) in Rosenthal bei Berlin. 12-2

Prodajalci dobé rabat. — Agentje se iščejo.